



Uitgaansellende in Cardiff

## CSI in het ziekenhuis

Tekst ~ Andrea Hijmans  
Foto ~ Hollandse Hoogte

**‘Verwijder kogels liever met een plastic pincet – een stalen exemplaar kan krasjes veroorzaken. vertroebelt het sporenonderzoek.’ De belofte van een avondje CSI in het ziekenhuis was in de aanloop naar de zomer goed voor een volle collegezaal. Gewelddelicten vormden het onderwerp van de thema-avond Traumatologie. Belangrijkste boodschap: onderzoek naar de achtergronden van geweldsmisdrijven kan veel ellende voorkomen. Dat is ook het doel van een nieuw Amsterdams project, afgekeken van het Britse Cardiff, gericht op preventie. Geweld voorkomen op de Spoedeisende Hulp.**

*Hoe te handelen als je onverhoopt wordt achtervolgd door Pistolen Paulje? Duik zo snel mogelijk het water in, adviseert Benno Jacobs, wapendeskundige bij het Nederlands Forensisch Instituut (NFI). ‘Kogels worden sterk afgeremd door water en komen zeker niet dieper dan 40 cm.’ Jaarlijks worden er in ons land tussen de 11.000 en 14.000 vuurwapens in beslag genomen, weet Jacobs. Wat als een gewonde met een doorgeladen pistool in de broekband op ‘jouw’ SEH belandt? ‘Waarschuw Beveiliging en zorg dat de loop van het wapen in elk geval een veilige kant op wijst. In de richting van een dikke muur bijvoorbeeld, waar de kogel in blijft steken. Naar de vloer? Riskant – een kogel kan terugketsen (ricocheren, in jargon) – waardoor soms onbedoeld slachtoffers vallen.’\**

Wekelijks komen gemiddeld zo’n vijfhonderd gewonden op een SEH met letsel veroorzaakt door geweld. Veel slachtoffers doen geen aangifte. ‘Misschien omdat ze zelf aandeel hebben in het geweld, bang zijn voor represailles of omdat het geweld zich afspeelde in het criminele circuit’, zegt Valerie Peeck van de politie Amsterdam-Amstelland. Wat de reden ook is, de politie mist een hoop relevante gegevens.

Dat geldt natuurlijk niet alleen voor Amsterdam. In 1996 constateerde traumachirurg professor Jonathan Shephard al dat veel geweldsmisdrijven in het Engelse Cardiff verband hielden met alcoholmisbruik én dat veel van dat geweld niet in de politiestatistieken belandde. Dat maakt preventie van geweld uiteraard moeilijker. De oplossing? Het Cardiff-model.

Dat draait, kort samengevat, om betere informatie-uitwisseling tussen ziekenhuis en politie. Elke maand worden gegevens over geweldsslachtoffers die zich melden op de SEH-afdeling van het ziekenhuis in Cardiff geanonimiseerd doorgegeven aan de politie. Daarna volgt analyse van de data en bespreking in een *violence prevention group*, die waar mogelijk maatregelen neemt. Peeck: ‘Veel letsels bleken bijvoorbeeld veroorzaakt door gebroken glas, dat ook als steekwapen kan fungeren. In de belangrijkste uitgaansstraat is het drinkgerei daar-

om nu gemaakt van een soort *carglass* dat niet versplintert maar verpulvert.' De straat in kwestie, geeft ze als tweede voorbeeld, is smal, en zeker rond sluitingstijd reed er veel verkeer doorheen. Terwijl op datzelfde tijdstip dames op veel te hoge hakken na een avondje flink innemen allemaal tegelijkertijd naar buiten wankelden en tegen elkaar aanbotsten. Dat werkte als een lont in een kruitvat. Nu is de straat autovrij, behalve voor taxi's. Rond sluitingstijd zijn *streetpastors* aanwezig die met bezoekers in gesprek gaan, ruzies sussen, taxi's regelen en desgewenst slippers ter beschikking stellen als alternatief voor de geweldsbevorderende stilettohakken. Het resultaat: een forse afname van het geweld.

*Mag de politie sporenonderzoek doen op een SEH? Niet zo maar, benadrukt SEH-verpleegkundige Bianca Olofsen. Het mooiste is als het slachtoffer daarvoor zelf toestemming geeft, maar soms kan dat niet. Dan ligt de beslissing bij zogeheten contactfunctionarissen, zeg maar: de go betweens tussen ziekenhuis en politie. Van cruciaal belang is uiteraard de toestand van de patiënt. 'Het is natuurlijk niet de bedoeling dat de patiënt leegbloedt omdat de recherche z'n nagels staat te knippen'. De Medische Directie treedt op als contactfunctionaris van het AMC. De politie beschikt per district over eigen contactfunctionarissen (Amsterdam, Zaanstreek/Waterland en Gooi- en Vechtstreek).*

Deze zomer startte in de hoofdstad een proef gebaseerd op de ervaringen in Cardiff: de 'Pilot preventieve aanpak geweld Amsterdam'. Drie jaar lang gaan alle Amsterdamse ziekenhuizen informatie delen met politie en gemeente, uiteraard geanonimiseerd. Een gewonde die door geweld op een SEH belandt, wordt gevraagd hoe het letsel ontstond, op welk tijdstip en op welke locatie. Jan Luitse, hoofd van de SEH: 'Elke zorgverlener vraagt zich nu meteen af: schend ik dan niet mijn beroepsgeheim? Juristen en andere deskundigen hebben zich over deze vraag gebogen en zijn ervan overtuigd dat onze werkwijze in overeenstemming is met de privacywetgeving en de regels van het beroepsgeheim. Om te beginnen gaan de gegevens niet rechtstreeks naar de politie maar naar VeiligheidNL (de vroegere Stichting Consument & Veiligheid). Uiteraard ontdaan van alle herleidbare informatie. 'Medisch directeur Moniek Köhler vult aan: 'Bovendien bouwen we bewust een vertraging in: de gegevens worden doorgegeven per kwartaal én geaggregeerd, zeg maar samengevoegd. We zeggen dus niet: er was deze week een schietpartij op het Leidseplein. Nee, we melden dat er in de afgelopen drie maanden twee schietincidenten waren in postcodegebied X en één in postcodegebied Y.' Luitse: 'En voordat de gegevens van VeiligheidNL naar de politie gaan, kijkt er ook nog een toetsingscommissie naar. Vertegenwoordigers van alle deelnemende ziekenhuizen (waaronder een privacyfunctionaris, een IT-deskundige en een jurist) buigen zich met name over de vraag: Is de informatie echt niet herleidbaar?' Reden voor de pilot is net als in Cardiff het voorkomen van nieuw geweld. Köhler: 'Heel frustrerend voor zorgverleners om telkens slachtoffers binnen te krijgen zonder dat ze iets aan preventie kunnen doen.' Luitse: 'Dat voelt soms als dweilen met de kraan open. Maar als je weet op welke plekken en tijdstippen de kans op geweld groot is, dan kun je bijvoorbeeld meer surveilleren, camera's ophangen of gesprekken voeren met uitbaters in de omgeving.' Geweld is er altijd geweest in de stad, erkennen beiden. Luitse: 'Nee, het is dus niet zo dat we zonder meer kunnen spreken van een enorme toename de afgelopen jaren, maar het zou een stuk minder kunnen. Lang niet overal is het echt veilig. En ieder geweldsslachtoffer is er natuurlijk één te veel. Zelfs als het lichamelijke letsel meevalt, is de psychische impact groot. Ruim twintig jaar geleden is het me zelf een keertje overkomen. Om twee uur 's nacht wilde ik in mijn auto stappen, nota bene op het Waterlooplein, recht tegenover het stadhuis! Dat werd mij verhinderd door twee jongens gewapend met een mes en een paraplu. Het lukte me uiteindelijk toch in de auto te komen, en op de SEH van het OLVG is mijn lip gehecht en ben ik behandeld voor een steekwond in de zij. Kijk, fysiek was ik er vrij snel weer bovenop. Maar toch heb ik anderhalf jaar lang donkere plekken vermeden en voortdurend over mijn schouder gekeken. Zoiets heeft, kortom, een enorme invloed op je leven.'

*\*De informatie in de cursief gedrukte teksten is ontleend aan de Thema-avond Traumatologie over geweldsdelicten, die op 10 juni in het AMC werd georganiseerd door TraumaNet AMC onder de titel 'TraumaNet goes CSP.' ×*

~ Cor ~

### Groeten uit Benidorm

*Op hoge poten en schuimbekkend van woede struint mijn chef mijn Spoelpaleis binnen. Links van de spolo ligt de uitpuilende stapel: nog te bestellen. Van chirurgische pincetten tot en met nieuwe bedcomputers. Rechts het gapend lege bakje: al besteld. Het scherm van de pc flitst en knettert, stroboscopisch duikelen letters door elkaar heen, vormen uiteindelijk het woord SAP; sinds de invoering voer ik een strijd van leven op dood met het Care Control System. 'Waarom heb je dit nog niet besteld, en dat? Waarom heb je dat bloed nog niet gehaald? Waar blijven de medicijnen die dat kind al een half uur geleden..., je bent al een half uur te laat voor je rondje!', dondert de stem van mijn chef.*

*'Ja maar...!'*

*Ik ren, NIET naar bloedbank of apotheek, WEL naar een SAP-kenner. 'Kun je mij uitleggen waarom het AMC in zee is gegaan met zo'n leuke SAP-schuit?' 'Nee, daar mogen wij niets over zeggen, zegt dat genoeg? Maar eh, moet jij niet eens aan je lijst gaan werken? Deze is toch van jou?' Ze duwt me een soort Dode-Zeerol in handen. Oei, glad vergeten! Twintig procent moet bezuinigd worden op het ondersteunend personeel (onder wie ik) van de divisie waarbij ik werk. Het bezuinigingsteam wil dat ik een lijst invul met mijn dagelijkse werkzaamheden, van minuut tot minuut. Door oneindig lange gangen ren ik terug, toevallig langs een bezuinigingsofficier. Die laat mij struikelen: 'Kom jij die lijst maar eens even toelichten mannetje, we hoeven niet alles van je te pikken!'*

*Gillend word ik wakker, het zweet gutst uit alle poriën van mijn lijf, op een luie stoel, op de veranda van een heerlijk huisje, nog op vakantie in een lekker warm land.*

*Cor van der Wijk*

